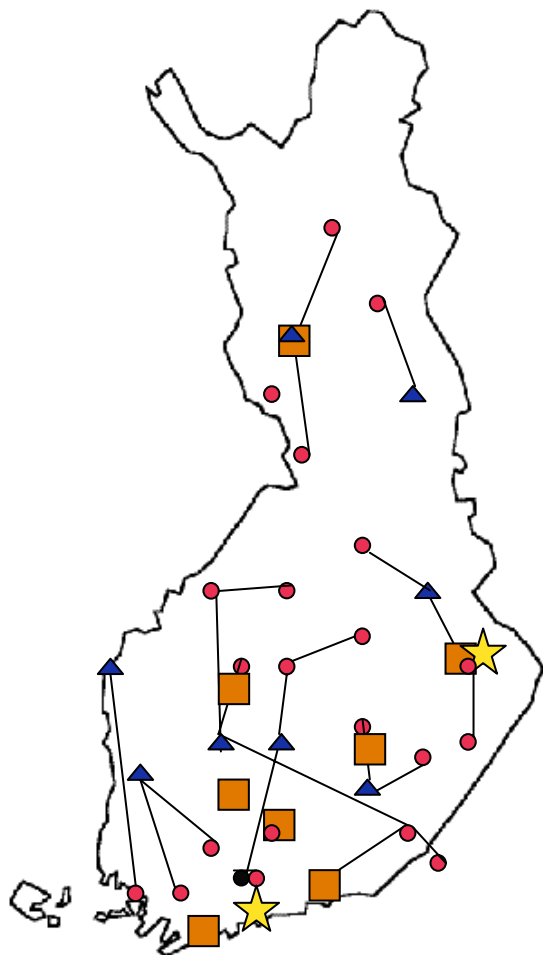

METSÄOPETUKSEN SIJAINNIT

▲ Metsäkonekoulu

● Muuta metsäalan ammatillista perustutkinto-opetusta tarjoava koulu/yksikkö

●▲ Yhteistyösopimus

■ AMK, jossa metsäopetusta

★ Metsätieteellinen tiedekunta

Metsäteho

Metsäalan työvoimatilanne-seminaari 25.10.2007

Metsäkoneopetus työelämän muutoksessa

Ari Salmela

koulutusjohtaja

Jämsän seudun koulutuskeskus, metsäoppilaitos

Työvoimatarpeiden ja koulutusmäärien kohtaaminen

Metsäkoneopetuksella on selvä tilaus työelämästä. Suomessa tarvitaan selvitysten mukaan vuosittain 500 - 600 uutta koneellisen puunkorjuun ammattilaista metsäteollisuuden puuhuoltoon. Oppilaitoksista valmistuu n. 400 kuljettajaa, joten työvoimapula on käytännön tosiasia jo nyt. Kotimaisen puun hankintamäärien kohoaminen ainespuun osalta on n. 65 - 70 milj.m³/vuosi ja metsähakkeen hankintamäärien kohotessa n. 8milj.m³ (arvio v. 2015) tasolle lisää ammattilaisten tarvetta entisestään. Metlan arvion mukaan puunhankinnan kone- ja henkilöresurssit kasvavat lähes 50 % nykytasoon verrattuna, jos koko metsäenergiapotentiaali (15 milj.m³) otetaan käyttöön.

Opetusministeriön v. 2006 asettaman metsäklusterin koulutustyöryhmän sidosryhmäselvityksen mukaan metsäalan koulutusmäärät eivät ole tasapainossa tarpeisiin nähden. Metsureiden, metsätalousinsinöörien ja metsänhoitajien koulutus- ja aloituspaikkamäärät ovat liian suuria. Sen sijaan metsäkoneenkuljettajia koulutetaan liian vähän.

Avainkysymys on saada nuoriso hakeutumaan alalle opiskelemaan. Vuotuisena ilmapuntarina toimii yhteishaun hakijamäärä. Tämän kevään tietojen mukaan 1. sijaisia hakijoita metsäkoneopetukseen oli koko maassa 360 nuorta. Vuoden 2006 vastaava luku oli 410. Kokemuksen mukaan syksyllä koulutuksen aloittaa ensisijaisten hakijoiden määrä opiskelijoita.

Metsäkoneoppilaitokset ovat verkostoituneet metsäalan muiden oppilaitosten kanssa tavoitteena tarjota nuorille metsäkoneopintojen aloittamismahdollisuus lähellä kotiseutua. Toimiva verkostoituminen on aluksi lisännyt hakijamääriä viime vuosina (v. 2005 450 opiskelijaa). Esimerkiksi Jämsän seudun koulutuskeskuksen metsäoppilaitoksella on vakiintunut koulutusyhteistyö Savon aikuis- ja ammattiopisto Siilinjärven metsäkoulun sekä Pohjoisen Keski-Suomen Saarijärven metsäopetuksen kanssa. Viime syksynä allekirjoitettiin yhteistyösopimus Hyvinkään Uudenmaan maaseutuopiston ja Rajamäen Työtehoseuran aikuiskoulutuksen kanssa tavoitteena metsäkoneopetuksen käynnistämisestä Uudellamaalla yhdellä opetusryhmällä syksyllä 2007. Näiden kumppanuuskoulujen 1. sijaisten hakijoiden määrä on nyt 79 opiskelijaa.

Puunhankinnan ja koneellisen metsätyön muutosten vaikutukset

Teollisuuden puunhankinnan työtehtävien siirtyminen alue- ja avainyrittäjille lisää metsäkoneyrityksien henkilöstön ammattitaitovaatimuksia. Osa työstä tulee kuljettajien tehtäväksi, mutta toimihenkilöosaamisen merkitys varmasti kasvaa. Tarvitaan lisää metsäluonnonhoidon, tietotekniikan ja myös yritystalouden osaamista. Metsäkoneyrityksiin tarvitaan ”työnjohtoa” yrit-

täjän avuksi hallitsemaan kasvaneita korjuumääriä ja toimitussopimuksia. Energiapuunkorjuusta on tulossa kasvava osa yritysten työkenttää ja sekin vaatii erityisosaamista.

Aikuiskoulutuksen mahdollisuudet

Oppilaitokset pystyvät reagoimaan muutoksiin suuntaamalla aikuiskoulutusta uudelleen. Oppisopimus, työllisyys- ja omaehtoisella tutkintotavoitteisella koulutuksella pystytään myös lisäämään nopeasti koulutusmääriä. Oppisopimuksen kautta saadaan opiskelijat rekrytoitua välittömästi yrityksiin. Jämsänkoskella on aloitettu energiapuunkorjuukoneenkuljettajakoulutus tammikuussa 2006 ja toinen kurssi marraskuussa 2006. Kaikki opiskelijat ovat työllistyneet välittömästi alan työtehtäviin. Uutena valtakunnallisena avauksena aloitettiin tammikuussa 2007 metsäkoneyrityksen toimihenkilökoulutus metsätalousinsinööri, amk. pohjaisille opiskelijoille. Kurssin aloittaneet kahdeksan opiskelijaa ovat nyt työllistyneet koneyrityksiin ja metsäyhtiöihin.

Metsäalan perustutkinto uudistuu

Nuorisostaan opetuksen reagointi työelämämuutoksiin tapahtuu hitaammin opetushallituksen ohjaamana metsäalan perustutkinnon valtakunnallisten perusteiden uudistamisena. Tosin oppilaitoskohtaisissa opetussuunnitelmissa on pystytty vastaamaan alueellisiin tarpeisiin nopeammin. Tuloksia näkyy kuitenkin usein vasta kolmen vuoden koulutusputken jälkeen.

Parhailtaan on tehty metsäalan perustutkinnon opetussuunnitelman valtakunnallisten perusteiden tarkistustyötä ensimmäisten alojen joukossa. Nuorisostaan opetussuunnitelmat ovat vuodelta 2001 täydentyneinä ammattiosaamisen näytöillä. Tarkistustyö on tuonut muutoksia varsinkin metsurin koulutusohjelman laajentumisena ja metsäkoneasentajan ottamisena omaksi ohjelmakseen. Metsäkoneenkuljettajan ohjelmassa energiapuunkorjuu ja koneelliset metsänhoito- ja parannustyöt ovat painokkaammin esillä. Uudistetut opsin perusteet otetaan käyttöön syksyllä 2008.

Verkostoitumalla ja yhteistyöllä tuloksia

Metsäkoneoppilaitosten verkostoituminen kumppanuuskoulujen kanssa on luonut hyvin toimivan järjestelmän, jolla saavutetaan alasta kiinnostunut nuorisosta. Oppilaitosten, metsäkoneyritysten ja metsäyhtiöiden yhteistyöllä on taattu puolen vuoden työssäoppimisjakso käytännön työelämässä. Työssäoppijat työllistyvät pääsääntöisesti näihin yrityksiin. Työssäoppimispaikkojen kautta saadaan myös ajantasaista tietoa koulutuksen kehittämiseen.

Kahdeksan metsäkoneoppilaitosta tekee yhdessä sidosryhmien kanssa valtakunnallista alan imago- ja markkinointityötä. Se sisältää mm. radio- ja televisiomainoskampanjat, forestcup- salibandyturnaukset, esitteet ja yhteisen ”metsäopetus.fi”- portaalin, jossa on myös työntekijä- ja työpaikkahakurekisteri.

Tulevaisuuden kohtalon kysymys on kilpailu nuorisosta opiskelijoina ja työntekijöinä. Metsäkonealan tulee olla houkutteleva vaihtoehto; sen tulee taata ympärivuotiset työsuhteet, hyvät työolosuhteet ja tarjota kilpailukykyisen palkkatason.

Metsäalan perustutkinto / rakenne 120ov

Yhteiset opinnot 20 ov

Ammatilliset opinnot 90 ov

Metsälliset perustaidot 20 ov

Metsälliset perustaidot 20 ov

Metsälliset perustaidot 20 ov

**Metsäpalvelujen /
metsurin
koulutusohjelma 70 ov**

Erikoistuminen 35 ov

Metsänhoito-
ja puunkorjuu
palvelut

Metsäluonto-
palvelut

Ammatilliset valinnaiset 35 ov

**Metsäkoneen kuljettajan
koulutusohjelma 70 ov**

Metsäkoneiden käyttö 40 ov

Metsätraktori
Hakkuukone

Puutavara-
auto

Mh / Mp
koneet

Metsäkonetekniikka 20ov

Ammatilliset valinnaiset 10 ov

**Metsäkoneasentajan
ko. 70 ov**

Metsäkonetekniikka 25 ov

Kunnossapito-, huolto- ja
korjaustekniikka 35 ov

Vapaasti valittavat opinnot 10ov